

Noe Munck
Lars Hedegaard Kristensen
Jørgen Nørgaard

Selskabsformerne

– lærebog i selskabsret

3. UDGAVE

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
1997

Selskabsformerne – lærebog i selskabsret
3. udgave

© 1997 Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Tryk: Narayana Press, Gylling
Printed in Denmark 1997
ISBN 87-574-6562-2

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Gothersgade 133
Postboks 2126
1015 København K

Telefon: 33 95 97 00
Telefax: 33 95 99 97
e-mail: fl@djoeff.dk

Homepage: <http://www.djoeff.dk/flhome.htm>

Forord

Hermed foreligger den tredje, å jourførte udgave af »Selskabsformerne«. Bogen skal i første række tjene som lærebog på jurastudiets grunduddannelse. Bogen har tillige fundet anvendelse som lærebog på handelshøjskoler og universitetscentre. Det er først og fremmest dette pædagogiske sigte, som har været bestemmende for bogens opbygning og indhold.

Materiale, der er offentliggjort efter 1. juni 1997, er kun undtagelsesvis medtaget i fremstillingen. Det fremgår af indholdsoversigten, hvorledes vi har fordelt opgaven mellem os – hvem der har skrevet om hvilke selskabsformer.

Vi takker stud.jur. Michael Borring Andersen for udarbejdelse af bogens lovregister.

Århus og København, september 1997

Noe Munck Lars Hedegaard Kristensen Jørgen Nørsgaard

Indholdsfortegnelse

Kap. 1. Selskabsformerne og de selskabsretlige grundbegreber	1-27
1. Indledning	1
2. Virksomheden	1
2.1. Behovet for retlig regulering	1
2.2. Virksomhedens ledelse	2
2.3. Virksomhedens kapital	3
2.4. Virksomhedens ansatte	4
2.5. Virksomhedens eksterne relationer	4
2.5.1. Hæftelsen overfor virksomhedens kreditorer	5
2.5.2. Legimationen til at disponere på selskabets vegne	8
2.6. Regnskab og revision	9
3. De selskabsretlige grundbegreber	9
4. Kort oversigt over de enkelte selskabsformer og afgrænsningen mellem dem	13
5. Den selskabsretlige aftalefrihed	19
6. Selskabsrettens kilder og metode	20
6.1. Lovregulering og hæftelsesform	20
6.2. De lovregulerede selskabsformer (hovedsagelig kapitalselskaberne)	21
6.3. De ulovregulerede selskabsformer (hovedsagelig personselskaberne)	21
6.4. Hæftelsesforholdene som kriterium for opdeling i selskabsformer – de metodiske konsekvenser	25
Kap. 2. Eneeje og sameje	28-39
1. Eneejet (enkeltpersonsvirksomheden)	28
1.1. Indledning	28
1.2. Selskabets navn og virksomhedens registrering	29
1.3. Tegning og hæftelse	29
1.4. Forholdet til det offentlige	30

2. Sameje	30
2.1. Indledning	30
2.2. Samejets stiftelse og optagelse af nye samejere	31
2.3. Samejernes dispositions- og brugsret	32
2.4. Fordeling af indtægter og udgifter samt vinding og tab	34
2.5. Samejernes legitimation	34
2.6. Hæftelsen for samejets forpligtelser	36
2.7. Overdragelse af samejeandelen, udtræden og samejets opløsning	37

Kap. 3. Ansvarlig lånekapital og stille selskaber. Grænseområdet mellem egenkapital og almindelige erhvervskreditter

1. Indledning	40
2. Ansvarlig lånekapital	41
3. Stille selskaber	44
3.1. Begreb	44
3.2. Forholdet mellem bidragsyderen og virksomhedens (andre) kreditorer	45

Kap. 4. Interessentskaber

1. Begreb, interessentskabstyper og retlig regulering	49
1.1. Interessentskabsbegrebet og afgrænsningen over for de andre selskabsformer	49
1.2. Interessentskabstyper	52
1.3. Er interessentskabet et selvstændigt retssubjekt?	53
1.4. Den retlige regulering af interessentskabsområdet	55
2. Stiftelse af interessentskaber og interessentskabskontrakten	56
2.1. Fremgangsmåden ved stiftelsen – generelt om interessentskabskontrakten	56
2.2. Fortolkning af interessentskabskontrakten	59
2.3. Selskabets formål	60
2.4. Selskabets navn og deltagere	61
2.4.1. Selskabets navn	61
2.4.2. Interessentskabets deltagere	63
2.5. Interessentskabets hjemsted	64
2.6. Ejerandele, over- og underskudsdeling samt kapitalkonti ..	64
2.6.1. Ejerandele	64
2.6.2. Over- og underskudsdeling	65

2.6.3. Kapitalkonti	66
2.7. De enkelte deltageres selskabsindskud og berigtigelsesformen	67
2.8. Selskabets anmeldelsespligt overfor offentlige registre ...	69
3. Interessentskabets interne forhold (forholdet mellem interessenterne m.v.)	70
3.1. Indledning	70
3.2. Interessentskabets organisation og ledelsesorganer. Interessenternes dispositionsbeføjelser	71
3.2.1. Ledelsesorganer fastsat i interessentskabskontrakten m.v. ...	71
3.2.2. Ledelsesorganer og opgavefordeling fastsat af interessentmødet	72
3.2.3. Interessentskaber uden kontraktsfastsatte ledelsesorganer m.v. (de deklaratoriske regler)	73
3.2.4. Interessenternes ret og pligt til at deltage i ledelsen m.v. Informationsadgang og oplysningspligt	76
3.2.5. Medarbejderindflydelse	76
3.3. Interessenternes arbejdsforpligtelser	77
3.3.1. Arbejdsforpligtelsens omfang	77
3.3.2. Ferie, sygdom, alder og pensionering	77
3.3.3. Særligt om ikke-vedkommende hverv	78
3.4. Interessenternes økonomiske rettigheder og forpligtelser ..	78
3.4.1. Interessenternes ret og pligt til selskabsindskud, herunder pligten til at hæve en overskudsandel og pligten til at indbetale en underskudsandel	78
3.4.2. Interessenternes adgang til at hæve på kapitalkontoen	80
3.4.3. Forrentning af kapitalkontoen	82
3.4.4. Særsomt aflønning af interessenter og honorering af særlige opgaver	83
3.4.5. Interessenternes regreskrav mod medinteressenterne samt krav på refusion af udlagte beløb. Erstatningskrav mellem interessenter	84
3.5. Interessenternes indbyrdes rettigheder og forpligtelser i øvrigt	86
3.6. Selskabets medarbejdere	87
3.7. Regnskab og revision	87
3.8. Indtræden af nye interessenter	88
4. Interessentskabets eksterne relationer	89
4.1. Indledning	89
4.2. Legitimationen til at forpligte interessentskabet	90

4.2.1. Forholdet mellem legitimation og hæftelse	90
4.2.2. Generelt om adgangen til at forpligte selskabet	90
4.2.3. Selskabssignatur (selskabsfuldmagten)	91
4.2.3.1. Indledning	91
4.2.3.2. Problemstillingen og de involverede interesser	92
4.2.3.3. Bør der tillægges interesser selskabssignatur (selskabsfuldmagt)?	92
4.2.3.4. Selskabssignaturens grænser	95
4.2.4. Prokurafuldmagten	97
4.2.5. De lovfæstede fuldmagtsgrundlag	98
4.2.6. De øvrige fuldmagtsgrundlag	99
4.3. Interessentskabets og interessenternes hæftelsesforhold ...	100
4.3.1. Interessentskabshæftelsens karakter	100
4.3.2. De indtrædende og udtrædende interessents hæftelse ...	101
4.3.3. Selskabskreditorens og særkreditorens fyldestgørelsesadgang	103
4.3.4. Interessenternes indbyrdes regreskrav	107
4.3.5. Ældre deltagerkreditorens retsstilling m.v.	108
4.3.6. Modregningsadgangen ved interessentskaber	108
4.4. Informationspligt over for myndigheder og offentligheden .	109
4.5. Beskatning af interessenterne	109
5. Interessenternes udtræden og udelukkelse af selskabet.	
Interessentskabets fuldstændige opløsning	110
5.1. Grundene til udtræden, udelukkelse eller opløsning (ophørsgrundene)	110
5.2. Udtræden, udelukkelse eller fuldstændig opløsning af selskabet? – de implicerede interesser	111
5.3. Generelt om retsvirkningerne af ophørsgrundene	114
5.4. De enkelte ophørsgrunde	116
5.4.1. Ophør som følge af selskabets forhold	116
5.4.2. Ophør som følge af den enkelte selskabsdeltagers forhold .	116
5.4.2.1. Dødsfald	116
5.4.2.2. Interessentens umyndiggørelse m.v.	117
5.4.2.3. Konkurs og anden betalingsudygtighed	118
5.4.2.4. Arbejdsudygtighed	118
5.4.2.5. Opsigelse	119
5.4.2.6. Væsentlig misligholdelse	119
5.4.2.7. Samarbejdsumulighed	120
5.5. Værdiansættelse af den udtrædende interessents andel af interessentskabet og selskabets likvidation	121

5.5.1. De deklaratoriske regler for værdiansættelse ved udtræden	121
5.5.2. Kontraktsfastsatte værdiansættelsesmetoder	122
5.5.3. Interessentskabets likvidation	124
5.5.4. De retlige fora for løsning af tvister	124

Kap. 5. Kommanditselskaber126-144

1. Indledning	126
2. Stiftelse og registrering mv.	129
3. Forholdet mellem selskabsdeltagerne	131
4. Forholdet til tredjemand	134
5. Særligt om kommanditisters mulighed for at opnå frigørelse for hæftelsen	137
6. Ophør	142

Kap. 6. Partrederier145-150

1. Indledning	145
2. Forholdet mellem partrederne	146
3. Forholdet til tredjemand	148
4. Opløsning	144

Kap. 7. Aktieselskaber og anpartsselskaber151-248

1. Lovgivning om aktieselskaber og anpartsselskaber	152
2. Funktionsopdeling mellem aktieselskaber og anpartsselskaber ...	155
3. Koncerner	158
4. Stiftelse af aktie- og anpartsselskaber	162
4.1. Indledning	162
4.2. Stiftelsesdokumentet	162
4.2.1. Vedtægterne	162
4.2.2. Oplysninger om tilvejebringelsen af selskabets kapitalgrundlag	164
4.2.3. Tegning af aktier og indbetaling af selskabskapitalen	165
4.2.4. Konstituerende generalforsamling	166
4.2.5. Anmeldelse og registrering	166
4.2.6. Retstillingen, mens et selskab er under stiftelse	167
4.2.7. Skuffeselskaber	170
5. Forhøjelse af aktiekapitalen/anpartskapitalen	170
5.1. Indledning	170
5.2. Aktiekapitalforhøjelse/anpartskapitalforhøjelse	171
5.2.1. Kapitalforhøjelse ved tegning og indbetaling	171
5.2.2. Kapitalforhøjelse ved tegning og konvertering	174

5.2.3. Fondsaktier/fondsanpartar	175
5.3. Mellemformer	176
5.3.1. Konvertible gældsbreve	176
5.3.2. Udbyttegivende gældsbreve	177
5.3.3. Tegningsoptioner	177
5.3.4. Ansvarlig lånekapital	177
6. Aktier og anpartar	178
6.1. Aktier	178
6.1.1. Aktiers udstedelse og indhold	178
6.1.2. Hvilke rettigheder giver en aktie over for selskabet?	181
6.1.3. Aktiebog og aktionærfortegnelse	182
6.2. Anpartar	184
7. Beskyttelse af selskabets kapital	184
7.1. Indledning	184
7.2. Kapitalnedsættelse	185
7.2.1. Nedsættelse til dækning af underskud	186
7.2.2. Nedsættelse, som medfører udbetaling til deltagerne	187
7.2.3. Amortisation	187
7.3. Egne aktier og egne anpartar	187
7.4. Aktionærlån	190
7.5. Begrænsninger i adgangen til at udbetale udbytte	193
8. Ledelsen af selskabet	194
8.1. Indledning	194
8.2. Bestyrelsen	196
8.3. Direktionen	199
8.4. Bestyrelsen og direktionen	200
8.4.1. De interne forhold	200
8.4.2. De eksterne forhold – tegningsret	204
8.5. Generalforsamlingen	205
8.6. Erstatningsansvar	210
8.6.1. Indledning	210
8.6.2. Bestyrelsesmedlemmers og direktørers erstatningsansvar	211
8.6.2.1. Generelt om ansvaret	211
8.6.2.2. Ansvar over for selskabet	213
8.6.2.3. Ansvar over for enkeltkreditorer	215
8.6.3. Aktionærers erstatningsansvar	217
9. Minoritetsbeskyttelse	219
9.1. Indledning	219
9.2. Minoritetsbeskyttelsesregler	220
9.3. Individualrettigheder	225

9.4. Generalklausulen i AL § 80/APL § 61	226
9.5. Søgsmål i anledning af en generalforsamlingsbeslutning	227
10. Årsregnskab, revision og granskning	228
10.1. Årsregnskab	228
10.2. Revision	232
10.3. Granskning	235
11. Likvidation m.v.	235
11.1. Indledning om de forskellige former for opløsning	235
11.2. Likvidation	237
11.3. Opløsning af anpartsselskaber efter betalingserklæring	240
12. Fusion m.v.	241
12.1. Indledning	241
12.2. Fusion	242
12.3. Takeovers	245
12.4. Spaltning (fission)	247
12.5. Omdannelse fra A/S til ApS – eller omvendt	248

Kap. 8. Fonde249-263

1. Indledning	249
2. Karakteristik af fondslovene. Lovenes anvendelsesområde	252
3. Registrering	255
4. Vedtægt	256
5. Kapitalforhold	258
6. Ledelse	260
7. Opløsning	263

Kap. 9. Andelsselskaber264-278

1. Indledning	264
2. Stiftelse og registrering	266
3. Forholdet mellem andelshaverne og selskabet	270
4. Andelsselskabets opbygning. Selskabsorganer	272
5. Repræsentation	274
6. Hæftelse	275
7. Andelsselskabets ophør	277

Kap. 10. Foreninger279-285

1. Indledning	279
2. Stiftelse og registrering	280
3. Medlemsforhold. Foreningsorganer	281
4. Forholdet til tredjemand	284
5. Ophør	285

Kap. 11. Valg af selskabsform	286-315
1. Indledning	286
2. Kortlægning af virksomheden og dens deltagere	288
2.1. Beskrivelse af udgangssituationen	288
2.1.1. Den påtænkte/eksisterende virksomhed	288
2.1.2. Selskabsdeltagerne	289
2.1.3. Risikograden i branchen og følsomhedsgraden	289
2.2. Virksomhedens målbeskrivelse (kort- og langsigtede mål)	289
2.3. Prognoser for virksomheden, erhvervsområdet og lovgivningen	289
2.4. Konsekvenserne for valg af selskabsform og udformningen af selskabskontrakten	290
3. De enkelte motiver/momenter	291
3.1. Indledning	291
3.2. Hæftelsen	291
3.3. Skatteforholdene hos selskab og deltagere	293
3.3.1. Beskatningsordningen ved de forskellige selskabsformer	293
3.3.2. Beskatningen ved stiftelsen af selskabet	294
3.3.3. Beskatningen under driften	297
3.3.4. Beskatningen ved overdragelse af selskabsandele	301
3.3.5. Beskatningen ved selskabsophør	302
3.4. Retssikkerhed	304
3.5. Kapitalkravene og adgangen til at trække kapital ud af selskabet	305
3.6. Kapitalfremskaffelse	307
3.7. Aftalefrihed eller præceptiv lovregulering. Formelle procedurer og indberetningspligt	308
3.8. Adgangen til at udtræde af selskabet, herunder adgangen til at overdrage selskabsandelen	309
3.9. Medarbejderdeltagelse i selskabets ledelse	311
3.10. Offentlighed omkring selskabets forhold	312
3.11. Generationsskiftemuligheder	313
3.12. Forholdet til forretningspartnere, myndigheder samt udlandet	314
3.13. Afgifter	315
Domsregister	317
Lovregister	323
Stikordsregister	327

Oversigt over anvendte forkortelser

<i>Aftaler og mellemænd:</i>	Lennart Lynge Andersen, Palle Bo Madsen og Jørgen Nørgaard: Aftaler og mellemænd, 2. udg., 1991.
<i>AFTL:</i>	Aftaleloven.
<i>Aktieselskabslovskommentar:</i>	Lone Sneholt og Niels Thomsen: A/S-loven med kommentarer, 5. udg., 1993.
<i>Aktieselskabslovsbetænkning – 1964:</i>	Betænkning nr. 362/1964 om revision af aktieselskabslovgivningen.
<i>Aktieselskabslovsbetænkning – 1969:</i>	Betænkning nr. 540/1969 om en fællesnordisk aktieselskabslovgivning.
<i>Andelsselskabsbetænkningen:</i>	Betænkning nr. 1071/1986 om en lovgivning om andelsselskaber.
<i>AL:</i>	Aktieselskabsloven.
<i>Andenæs:</i>	Mads Henry Andenæs: Sameier og selskaper, Oslo 1977.
<i>Andersen:</i>	Jens Anker Andersen: Tvangsfuldbyrdelse, 2. udg., 1988.
<i>Anparter:</i>	Paul Krüger Andersen, Mette Neville, Flemming Jacobsen og Frank Pedersen: Anparter i juridisk, skattemæssig og økonomiske belysning, 1987.
<i>Anpartsselskabsbetænkningen:</i>	Betænkning nr. 1251/1993 om forenkling af anpartsselskabsloven.
<i>Anpartsselskabslovskommentar:</i>	Niels Thomsen: Aps-loven med kommentarer, 4. udg., 1990.
<i>APL:</i>	Anpartsselskabsloven.
<i>Augdahl:</i>	Per Augdahl: Kompaniskap, Oslo 1967.